

УДК 808.5:81'276.6:62

КУЛЬТУРА НАУКОВОГО МОВЛЕННЯ

*Можжарова Т.М., доц.**Кременчуцький державний університет імені Михайла Остроградського**вул. Першотравнева, 20, м. Кременчук, Полтавська обл., 39600, Україна**E-mail: kum@kdu.edu.ua*

Розглядається зміст і структура поняття „культура наукового мовлення”, визначаються особливості реалізації норм сучасної української літературної мови у науковому стилі, звертається увага на найбільш типові для наукових текстів помилки.

Ключові слова: культура наукового мовлення, норми сучасної української літературної мови, науковий стиль, науковий текст.

Вступ. Висока культура мовлення, тобто вміння активно використовувати як засіб спілкування сучасну літературну мову з притаманними їй нормами, з усіма багатими можливостями мовностильового розшарування, є невід’ємною ознакою освіченої, всебічно розвиненої людини. Добре знання мови, володіння її літературним стандартом є запорукою ефективності будь-якої фахової комунікації, у тому числі наукової.

Науковий стиль, репрезентований у різнопланових жанрових формах, як-то: реферат, тези, стаття, дисертація, монографія, підручник тощо – вимагає якнайретельнішої лінгвістичної підготовки, знання мовних глибин і вміння їх доречно і доцільно застосовувати.

Провідні українські мовознавці постійно тримають у полі зору проблему культури мовлення. Праці корифеїв україністики: С.Я. Єрмоленко, В.М. Русанівського, О.Д. Пономарева, О.А. Сербенської, Б.Д. Антоненка-Давидовича, М.М. Пилюк, М.І. Пентиліук, Є.Д. Чак, А.П. Коваль, О.М. Пазяк, Л.І. Мацько, С.І. Головащук, Н.Д. Бабич і ін., – часопис „Культура слова”, що видається Інститутом української мови НАН України, публікації в інших фахових виданнях, словники-довідники є доказом того, що навіть у час новітніх лінгвістичних пошуків у царині дискурсології, когнітивістики, політичної лінгвістики тощо культура мовлення залишається „нетлінною класикою”. Адже, за висловом В. Сухомлинського, є „живодайним коренем культури розумової, усього розумового виховання”.

Пильну увагу до культури наукового мовлення приділяють такі мовознавці, як А.П. Коваль, Н.Ф. Непийвода, П.О. Селігей, І.М. Кочан і ін. І це є закономірним явищем. Адже потужний розвиток науки в епоху високотехнологічного глобалізованого інформаційного суспільства дає велику кількість наукової продукції, у тому числі текстової. Мова, виступаючи чи не найголовнішим засобом передачі інформації, потребує до себе належного, відповідального ставлення. Тому актуальність проблеми культури наукового мовлення у різних вимірах: формально-

композиційному, функціонально-смысловому, мовному – не викликає сумнівів.

Мета роботи. З’ясувати зміст і структуру поняття „культура наукового мовлення”, визначити особливості реалізації норм сучасної української літературної мови саме у науковому стилі, зацентрувати увагу на найбільш типових помилках логічного і мовленнєвого характеру, що трапляються у наукових текстах, та накреслити шляхи і способи їх подолання.

Матеріал і результати дослідження. В „Енциклопедії української мови” поняття „культура мови” трактується як „рівень володіння нормами усної і писемної літературної мови, а також свідоме, цілеспрямоване, майстерне використання мовно-виражальних засобів залежно від мети й обставин спілкування” [1]. Дефініцію поняття „культура наукового мовлення” варто доповнити двома параметрами: а) уточненням обставин мовлення: наукова інформація, що доноситься до різних верств суспільства; б) зазначенням сфери використання наукового стилю: науково-технічна література, освіта. У сучасному мовознавстві визнання дихотомії „мова – мовлення”, уведеної в науковий обіг Ф. де Соссюром, хоча запропонованої ще В. Фон Гумбольдтом, є усталеним. З цієї точки зору мову розглядають як знання або систему знаків, мовлення – як реалізацію, маніфестацію цих знань. Одиниці мови і мовлення співвідносяться як модель і її реалізація. Тому далі будемо використовувати терміносполучення „культура мовлення”, погоджуючись з О. Єсперсеном, що вивчати мову потрібно через мовлення.

Основними комунікативними ознаками культури наукового мовлення є змістовність, правильність і чистота, точність, логічність і послідовність, багатство (різноманітність), доречність, доступність, естетичність. За твердженням М.І. Пентиліук, усі ці ознаки підпорядковуються найголовнішій – правильності, тобто досконалому володінню нормами літературної мови [2]. П.О. Селігей з-поміж канонів довершеного наукового стилю називає ясність, логічність, точність, термінологічну доцільність [3].

Оскільки визначена тема є досить обширною, у межах цієї статті детально зупинимося на загальних вимогах до мови наукового тексту та деяких аспектах правильності наукового мовлення.

Насамперед слід звернути увагу на традиційний мовний етикет наукових праць, що виявляється у використанні займенника „ми” або іменника „автор”. Безсумнівно, необхідно і варто висловлювати власну думку (якщо вона має вагомі аргументи), але з метою спілкування з аудиторією слід вживати займенник „ми”, дотримуючись давно закріпленої в науковій сфері традиції. Ще наприкінці XIX – початку XX ст., за свідченням І.М. Кочан, авторське я замінилося на ми або іменником *автор*, що сьогодні у стилістиці розглядається як особливий прийом, названий *множинною скромністю* або *авторським ми*, вживаним для того, щоб поєднати себе з тими, до кого звернена мова [4]. І.А. Синиця стверджує, що у науково-гуманітарних текстах другої половини XIX ст. паралельно функціонували займенники *я й ми*, проте з тяжінням до поступового зникнення *я*, що підтверджують тексти М.П. Драгоманова. „... не можна обійти факту відсутності займенника *я* в наукових розвідках М.П. Драгоманова, у текстах якого вживається виключно займенник 1-ої ос. мн.” [5]. Але слід уникати надмірного захоплення „ми”, адже це нашоєму на думку, що автор більше зацікавлений собою, аніж об’єктом дослідження, і за особистісним тлом може загубитися суть. Як альтернативу радимо використовувати іменник „автор”. Але щоб не виникало різнотлумачень стосовно нього, необхідно розмежовувати автора – себе і автора праць, на які є покликання в роботі. Тому у першому випадку найдоцільніше вживати словосполучення „автор цієї статті”. А в другому – слово „автор” поєднувати з препозиційними означеннями типу „азначений”, „названий”, „вказаний”.

Наукова комунікація тяжіє до використання безособових форм (*досліджено, розглянуто, проаналізовано*), що є ще одним способом беззайменникового урізноманітнення тексту. До того ж, особові конструкції легко перетворити у безособові: *я переконаний* – цілком зрозуміло, що; *ми вважаємо* – вважається, що...

Гендерною „пасткою” можна вважати й використання займенників „він” чи „вона”; це незручно з кількох причин: 1) не всі дослідники належать до чоловічої статі; 2) некоректно авторку наукової праці називати „він”, а автора „вона”, хоча інколи складно встановити, хто ховається за тими чи іншими ініціалами, якщо прізвище не дає змоги встановити статі. Тому краще обминати займенникові форми, щоб нікого не образити й не демонструвати власне невігластво.

Не прикрашають науковий текст і неточності, розмиті визначення, захоплення епітетами „надзвичайний”, „величезний”, „неймовірний”, „катастрофічний”, „бурхливий”, „добрий”, „гарний”, „рідкий”, „значний” і под. Виразність викладу, чіткість передачі інформації

забезпечуються відповідним використанням термінології, відсутністю суперечності в аргументації, підтвердження висновків фактами чи даними.

Змістова частина наукових документів ділиться, як правило, на кілька вже відомих семантичних блоків: вступ, основну частину, висновки. Кожна з них передбачає висвітлення тих чи інших положень, що мають подаватися у чіткій послідовності. Для оформлення змістових блоків наукових праць рекомендуємо застосувати такі мовні кліше.

1. АКТУАЛЬНІСТЬ. ... *підхід до вивчення ... сягає ідей ... , праць основоположника ... теорії ... , його послідовників ... , ідей, підхоплених на просторах Водночас недостатнє вирішення окремих ... питань ... є потужним стимулом для уточнення окремих положень ... з огляду на ... , які потребують комплексного використання як загальнонаукових, так і спеціальних дослідних методів. Важливого значення набуває питання Однією з актуальних проблем ... сьогодні варто назвати Соціальне значення теми визначається... . Серед проблем, пов’язаних із..., уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає питання У зв’язку з ... особливого значення набуває питання... . Зацікавлення проблемою зумовлене... . Тим часом відкритим залишається питання*

ВАРІАНТИ ВИРІШЕННЯ. *Теоретичне обґрунтування ... знаходимо у студіях До теорії ... не раз зверталися Проблемам ... присвячені праці Унаслідок спеціальних досліджень було з’ясовано, що Учення про ... знайшло відображення в Заслужують на увагу і погляди на ... дослідника Відомо, що... . Відомі способи... Широкого застосування набули... . Проблемі... присвячена значна кількість публікацій. Останнім часом цій проблемі надавалася значна увага у таких працях, як Висвітлення проблеми знайшло відображення у монографіях, низці статей, дисертаціях... .*

МЕТА І ЗАВДАННЯ. *Метою пропонованої статті є спроба окреслити перспективи вивчення ..., враховуючи сучасні підходи до аналізу... . Метою цієї статті є встановлення специфіки ..., визначення ..., з’ясування типових механізмів формування У пропонованій статті спробуємо проаналізувати ..., що допоможе глибше зрозуміти У зв’язку з наявністю достатньої кількості досліджень, присвячених вивченню ..., ми зосередили нашу увагу на пошуку Метою нашої розвідки є Реалізація поставленої мети передбачає розв’язання таких завдань: Метою нашого дослідження є уточнення поняття про*

МАТЕРІАЛИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. *Так, дослідники дійшли висновку про можливість У цілому ми погоджуємось із висловленою ... тезою ... про те, що Цілком слушним, на нашу думку, є зауваження вченого щодо Водночас не може викликати схвалення ... Ми дотримуємося погляду, згідно з яким*

Відзначимо той факт, що Аналіз ... свідчить, що З огляду на зазначене, видається перспективним У такий спосіб ми й з'ясуємо головний принцип, за яким У світлі цих знакових відкриттів ... стає зрозумілим У статті про ..., покликаючись на працю ... , учений згадує На наш погляд, ця ... розробка про ... слід тлумачити як Таку думку можна обґрунтувати тим, що Наведені факти виявляють ... найважливіші риси ... специфіки Незважаючи на те, що й досі не створено ..., природно вважати, що

ВИСНОВКИ. Викладене вище дозволяє нам стверджувати, що Висунуте нами припущення, що ..., знайшло підтвердження у проаналізованому матеріалі: Викладене підтверджує спостереження дослідників, що в процесі Проаналізований матеріал дозволяє твердити про Таким чином, можна з певністю твердити, що Отже, аналіз ... продемонстрував Це підтверджує загальновідому тезу про те, що

У час інформаційних сплесків та обмінів, глобалізації багатьох галузей знань з'являється постійна спокуса запозичення, легкого впровадження в мову іноземної лексики без належного обґрунтування її семантичної чи функціональної доцільності. Безперечно, духовно-культурний розвиток і наукові взаємовпливи потребують певної інтернаціоналізації понять. Адже сьогодні важко уявити деякі сфери без термінів іншомовного походження, як-от: *математика, астрономія, пропорція, формула, оптика, мікроскоп*. Можна простежити і „подвійне життя” та використання кількох варіантів одного значення (чужомовного та рідного): *бібліотека – книгозховище, резолюція – рішення, інкримінувати – звинувачувати, артикулювати – виражати, релятивний – відносний, релевантний – істотний, доречний, рецепція – сприйняття, компонент – складник, складова частина; резон – достатня підстава; імператив – наказовий спосіб (грам.), веління, наказ*.

Але звикаючи до „мовних прибульців”, над смислом і походженням яких часто навіть не задумуємося, ми збіднюємо і знецінюємо своє мовлення й мислення. Повсюди, а надто в науковому тексті, все міцніше вкорінюються *паритети, конверсії, дистрибуції, бартери, кворуми, дискурси, концепти, форуми, презентації, резервації, модифікації, трансформації, актуалізації, акцентуації і под.* Речення можна продовжувати дієсловами та прикметниками „розумного” звучання: *функціонувати, апробувати, ігнорувати, диверсифікувати, детермінувати, лімітувати, ординарний, ексклюзивний, кардинальний, індіферентний, казуїстичний тощо*. Ці слова мають відповідники рідною мовою, тільки часто здається, ніби „іноземне виконання” виглядає мудрішим, загадковішим. Насправді, запозичена термінологія без чіткої мотивації і загальновизнаного розуміння лише ускладнює текст і затуманює суть.

П.О. Селігей називає явище надмірного вживання іншомовних термінів, що робить текст незрозумілим і складним для сприйняття, „науковим жаргоном”. З метою запобігання перетворенню наукової праці на псевдонаукову (квазінаукову, наукоподібну), учений радить дотримуватись оптимального співвідношення між спеціально-науковою, загальномовною та загальнонауковою лексикою. Для позначення досліджуваних об'єктів і фактів слід вживати терміни, а от зв'язки між ними (логічні, структурні, історичні, функціональні, причинно-наслідкові) доцільно виражати за допомогою загальномовної та загальнонаукової лексики [6].

Загальновідомий вислів: стислість – сестра таланту – безпосередньо стосується і наукового тексту, де лаконічність, зрозумілість, прозорість думки та оригінальність ідеї співвідносяться з чіткою мовою, короткими фразами, продуманою формою. Рецепти мовної та логічної ясності заготовлені в дослідженні П.О. Селігея, який радить на лексичному рівні – вживати загальновідомі слова, уникати двозначності, обходитися без запозичень там, де можна скористатися питомим словом; на морфологічному рівні – не нагромаджувати по кілька іменників, надто в родовому відмінку, не витісняти дієслова віддієслівними іменниками, домірно вживати різні частини мови; на синтаксичному рівні – не розтягувати занадто фрази, не розривати думку довгими вставками, обмежувати кількість підрядних речень, не захоплюватися пасивними зворотами, дотримуватися природного порядку слів; на композиційному – не порушувати послідовності викладу, не переставляти думки, обмірковувати поділ на абзаци тощо [6].

С.І. Дорошенко слушно наголошує на такому аспекті наукового мовлення, як етика ведення полеміки. Учений зауважує, що „у наукових роботах цінуються висновки, які, підтверджуючи раніше висловлювані судження, уточнюють їх чи додають щось до них, по-новому формулюють або класифікують розглядувані одиниці, явища, процеси, ознаки. Це передбачає ведення полеміки. Але полеміки тактовної, доказової.

У її веденні неприйнятні категоричні судження на зразок: *Це неправильно* (виникає запитання: а ваше твердження правильне?), *Це викликає не сумніви, а заперечення, неприйняття* (А ваше судження безсумнівне?). Така категоричність оцінок чужа науковій полеміці.

Принципові розходження годиться втілювати в коректні форми, як, наприклад, у таких реченнях: (1) *Поділяючи цю думку, наводимо додаткові міркування*; (2) *До цієї аргументації є підстави додати таке (такі докази, такі міркування)*; (3) *Праця містить ряд цінних і важливих думок як загального, так і часткового характеру, однак їх наявність не виключає подальшого вивчення проблеми, оскільки не всі питання висвітлені в достатній мірі і не з усіма твердженнями можна повністю погодитися*; (4) *Така(е) характеристика*

(формулювання, трактування, розуміння) проблеми (класифікації) викликає ряд питань, зокрема, щодо ...

Тактовність у веденні полеміки відповідає духу наукового пошуку, в якому не може бути жорстокості в спілкуванні із заочним співрозмовником” [7].

Культура наукового мовлення, як і мовлення будь-якої сфери, потребує правильності, а саме уникнення деформацій на фонетичному, лексичному і граматичному рівнях. У цьому сенсі найбільш „привабливою” й „підступною” виявляється проблема порушення граматичного керування, що виникає під впливом російської мови:

НЕПРАВИЛЬНІ КОНСТРУКЦІЇ	ПРАВИЛЬНІ КОНСТРУКЦІЇ
зазнати збитки	зазнати (чого?) збитків
запобігати помилок	запобігати (чому?) помилкам
аналогічний попередньому	аналогічний (до чого?) до попереднього
заслужувати уваги (високої оцінки)	заслужувати (на що?) на увагу (високу оцінку)
засвідчує про високий рівень	засвідчує (що?) високий рівень
дякувати попередників	дякувати (кому?) попередникам
завдавати біль	завдавати (чого?) болю
запобігти падіння	запобігти (чому?) падінню
потребувати допомогу	потребувати (чого?) допомоги
прийти до висновку	дійти (чого?) висновку
зазнати поразку	зазнати (чого?) поразки
прикласти зусилля	докласти (чого?) зусиль
навчати правилам	навчати (чого?) правил (пор. у А. Малишка: „Буду я навчатись мови золотої”)
зрадити принципам, Батьківщині, другу	зрадити (що?, кого?) принципи, Батьківщину, друга

Актуальною є проблема правильного перекладу з російської мови на українську сталих словосполучень:

НЕПРАВИЛЬНІ КОНСТРУКЦІЇ	ПРАВИЛЬНІ КОНСТРУКЦІЇ
вважати необхідним	вважати за необхідне
підняти питання (проблему)	порушити питання (проблему)
приймати до уваги (до відома)	брати до уваги (до відома)
приймати міри	вживати заходів
приводити приклад	наводити приклад

Варто звернути увагу на такий аспект культури наукового мовлення, як слововживання, тобто дотримання лексичних норм сучасної української літературної мови. З огляду на невичерпність

зазначеної проблеми, зупинимося на деяких ключових моментах, а саме виборі слова та явищі паронімії.

Навряд чи який науковий текст обходиться без дієслова „трапляється”, що дуже часто замінюється ненормативним „зустрічається”, наприклад: „У книзі зустрічаються цікаві факти”. Вживати лексему „зустрічатися” потрібно тоді, коли йдеться про певну зустріч: „зустрілися науковці”, „зустрілися поглядом”, але помилки, недоліки, прорахунки, слова *т р а п л я ю т ь с я*. Влучно з цього приводу висловлюється О.А. Сербенська з покликом на Б.Д. Антоненка-Давидовича: „Не зустрічаймося без зустрічі” [8].

У наукових текстах, особливо технічного спрямування, отримані результати унаочнюються у вигляді таблиць, рисунків, схем, перед розміщенням яких вимагається уміщувати інформативний текстовий фрагмент. Саме такі речення-повідомлення рясніють типовими помилками: *Функціональна схема комплексу представлена на рис. 1 (потрібно Функціональну схему комплексу п о д а н о на рис. 1) або ... розрахунки приведено в табл. 2 (потрібно розрахунки н а в е д е н о в табл. 2).*

Так, для вираження допустовості вживають кальковане з російської мови словосполучення *не дивлячись на ...* (пор. рос. *не смотря на ...*) замість нормативного *не з в а ж а ю ч и н а ...*. Ужиток *не дивлячись на ...* допустимий лише у реченнях типу: „Корній встав і, *не дивлячись на матір, хотів вийти з-за стола* (Леся Українка)” [9], коли йдеться про відведений від когось чи чогось погляд.

У висновках наукових розвідок слід вживати *звідси в и п л и в а є, що ...*, оскільки *звідси витікає, що...* є неправильним, тому що рос. *вытекает* у переносному значенні „бути логічним наслідком чогось” перекладається як *випливати* і лише у прямому значенні „литися звідкись” перекладається *витікати*: *вода витікає з крана* [10].

Потрібно не помилитися у виборі лексеми *вірний* (вірно) чи *правильний* (правильно). Коли йдеться про певну оцінку чого-небудь українською мовою природно сказати *правильний*, а *вірний* – там, де мовиться про відданість, стійкість, тому *п р а в и л ь н и й* (а, е, о) *напрям, засіб, відповідь, оцінка, зауваження, а в і р н и й* (а, е, о) *друг, товариш, дружина* [11].

Слід запам’ятати, що в українській мові немає прикметника *приналежний* і похідного іменника *приналежність*, принаймні великий тлумачний словник [12] не фіксує цих мовних одиниць. Нормативними відповідниками названих лексем є *н а л е ж н и й* і *н а л е ж н і с т ь*.

Чільне місце в ненормативному слововживанні, а точніше, виборі правильної граматичної форми посідають прикметники з сумнівними закінченнями *-ий* чи *-ий* та похідні від них прислівники на *-о* чи *-ьо*. Лексеми *п р и р о д н и й* (п р и р о д н о), *з в о р о т н и й* (з в о р о т н о) належать до твердої групи,

тому завжди мають флексії *-ий (-о)*, натомість *д о р о ж н і й* (*д о р о ж н ь о -* – у складних прикметниках: *дорожньо-транспортний*) – прикметник м'якої групи і пишеться із закінченням *-ий*. Слова *дружний* і *дружній* є паронімами і вживаються паралельно. Проте слід розмежовувати їхні значення: *д р у ж н и й* – згуртований, одностайний, зв'язаний дружбою, взаємною прихильністю: *загін, колектив, народ, сім'я, праця*; *д р у ж н і й* – доброзичливий, прихильний, належний другові, заснований на дружбі: *контакт, зв'язки, взаємини, країна, усмішка, візит, критика* [13]. У лінгвістиці паронімами вважають слова, близькі за звуковим складом і вимовою, але різні за значенням: *компанія – кампанія, адресат – адресант* тощо. Саме ця звукова схожість і стає каменем спотикання у вживанні цих слів. Так, для позначення того, що визначено або заплановано для виконання, слід вживати лексему *з а в д а н н я*: *відповідальне завдання, поставити завдання, розв'язувати завдання, завдання колективу*, тоді як терміном *з а д а ч а* позначати лише питання, переважно математичного характеру, яке розв'язується за допомогою обчислень за визначеною умовою: *алгебраїчна задача, задача з хімії, задача на доведення*. У *я в а* – це здатність змальовувати, відтворювати кого-, що-небудь у думках, свідомості; фантазія: *багата уява, уява письменника*; у *я в л е н н я* (*рос. представление*) – відомості про що-небудь, розуміння, поняття: *мати уявлення про філософію, помилкове уявлення*.

Висновки. Наукова комунікація формується у результаті взаємодії адресанта й адресата мовлення. Якщо сторона – автор цього процесу несе відповідальність за мовленнєве оформлення створеного наукового тексту, а сторона – реципієнт має належний рівень лінгвістичних знань для критичного поцінування пропонованого матеріалу, тоді на стику продуктивної взаємодії виникає культура наукового мовлення. Кожен, хто береться за створення наукового тексту будь-якого жанру, має бути в душі бодай на часточку „філологом”, пам'ятаючи про грецьку етимологію слова: *philēō* – люблю, *logos* – слово.

ЛІТЕРАТУРА

1. Українська мова: Енциклопедія / НАН України; Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови / В.М. Русанівський (голова ред. кол.). – К.: Видавництво „Українська енциклопедія” ім. М.П. Бажана, 2004. – 824 с.
2. Пентиліук М.І. Культура мови і стилістика: Пробний підруч. для гімназій гуманіт. профілю. – К.: Вежа, 1994. – 240 с.
3. Селігей П. О. Наковий жаргон – бар'єр між автором і читачем // Вісник НАН України. – 2004. – № 6. – С. 41 – 51.
4. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 423 с.
5. Синиця І. А. Авторизуючи функція займенників у науково-гуманітарних текстах другої половини ХІХ ст. // Мовознавство. – 2005. – № 2. – С. 51 – 58.
6. Селігей П. О. Науковий жаргон: основні ознаки та причини появи. – К., 2003. – 56 с.
7. Дорошенко С. І. Наукові простори: вибрані праці. – Харків: «Нове слово», 2009. – 488 с.
8. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / За заг. ред. О. Сербенської: Посібник. – Львів: Світ, 1994. – 152 с.
9. Головащук С.І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. – К.: Наук. думка, 2004. – 448 с. – (Словники України).
10. Чак Є. Д. Барви нашого слова. – К.: Рад. школа, 1989. – 176 с.
11. Культура української мови: Довідник / С.Я. Єрмоленко, Н.Я. Дзюбишина-Мельник, К.В. Ленець та ін.; За ред. В.М. Русанівського. – К.: Либідь, 1990. – 304 с.
12. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ „Перун”, 2004. – 1440 с.
13. Словник паронімів української мови / Д. Г. Гринчишин, О. А. Сербенська. – К.: Радянська школа, 1986. – 222 с.

Стаття надійшла 01.07.2010 р.
Рекомендовано до друку к.і.н., доц.
Маслаком В.І.

КУЛЬТУРА НАУЧНОЇ РЕЧІ

Можарова Т.Н., доц.

Кременчугский государственный университет имени Михаила Остроградского

ул. Первомайская, 20, г. Кременчуг, Полтавская обл., 39600, Украина

E-mail: kum@kdu.edu.ua

Рассматривается содержание и структура понятия «культура научной речи», определяются особенности реализации норм современного украинского литературного языка в научном стиле, обращается внимание на наиболее типичные для научных текстов ошибки.

Ключевые слова: культура научной речи, нормы современного украинского литературного языка, научный стиль, научный текст.

CULTURE OF SCIENTIFIC SPEECH

Mozharova T.M., docent

Kremenchuk State M. Ostrogradsky University

Pervomayska St., 20, Kremenchuk, Poltavskaya reg., 39600, Ukraine

E-mail: kum@kdu.edu.ua

The article considers the content and structure of concept “culture of scientific speech”, defines the peculiarities of implementation of modern Ukrainian literary language norms in scientific style, notice to most typical mistakes for scientific texts.

Key words: culture of scientific speech, modern Ukrainian literary language norms, scientific style, scientific text.

